

ВЛАДИМИР КОЛЕВ
„ПРЕДАНА ДО СМЪРТ НА
СВОЯ КРАЛ...“

chitanka.info

Щом чуе името Жана Д'Арк, всеки средноинтелигентен човек обикновено асоциира думата кладя — купчина дърва, струпана около едно голямо дърво на средата. За дървото има вързан човек, на когото предстои да премине през последното за живота си, възможно най-неприятно изживяване. От кладата се плашат не само страхливите. Плашат се и героите...

Е, не всичко е чак толкова лошо. Майката-Църква е великодушна. Преди да драснат клечката, идва Божи служител и дава възможност на вързания грешник да се покае. И така, и иначе, след малко ще се възнесе при Всевишния, поне да си отиде осъзнат. Защото, както земните съдилища, така и небесният съд взема предвид искреното покаяние. И току виж, ако нещата са били на кантар, вместо в ада, разкаяната душа прескочи в рая. Така че: „Грешни, покаяй се!“.

Признават, че стават и грешки. Не си бил за кладата, а те поизгорят. Ако вярно е станала грешка, пак няма страшно. При небесният съд грешка няма. За сметка на незаслужената термична обработка на тялото на земята, раят на небето е в кърпа вързан.

Казано по-обобщено, винаги има основание за оптимизъм!

Твърдят, че и Жана се е разделила с живота си точно по този неприятен начин. Това е официалната версия.

Но... където има официална версия, обикновено има и неофициална. Която е базирана на уж по-непроверена информация. И на разни, недотам добре опаянтени работни хипотези (виждане на авторите на официалните версии).

В случая официалната легенда е малко... деликатна.

Да не кажем — конфузна. Води се Стогодишна война (1337–1453 г.) Между Франция и Англия. По това време част от земите на тогавашна Франция са английско владение. Френските крале надуват, че в края на краищата, Англия ще си остане само на островите. Ама се инати до последно. Защото... има защо. Още преди два века, Хенри Плантагенет, френски аристократ (копеле на баща-крал), вади късмет и става крал като баща си. Но английски. В позицията си на бивш знатен френски поданик, има право на териториални претенции и върху част от Франция.

И това не е нито началото, нито края на английското присъствие на френска земя. Бъдещата абсолютна монархия на краля-Слънце

Луи XIV е все още само миш-маш от територии, всяка със свой статут.

На това отгоре, бургундци и нормани се бият в отделни периоди на страната на англичаните. По свои си, въобще не патриотични съображения. Явно и в католическия запад по това време е валиден ориенталският принцип „Интереса клати феса!“

Но тази объркана война ражда красива легенда.

... Едно селско момиче започва да чува гласове от небето. И даже ги идентифицира. Гласовете са на архангелите Михаил и Гавраил. И на две жени-светици — света Катерина и света Маргарита. Особено си пасва със светиците — по женски, вероятно?...

Деликатно: щом ти говорят от небето, това няма да са приказки на вятъра. Явно, имат да съобщят нещо по-специално. Чрез теб. Но пък да тръгнеш да даваш акъл на аристократите, кой ще те послуша теб, обикновената селянка? Но ако наистина препредаваш послания от небето, трябва да бъдеш настойчива, а знатните да си отворят ушите и да не се правят на много важни! Така мисли Жана.

От друга страна, по това време мнозина твърдят, че чуват гласове от небето. На „отговорни“ светци. И обикновено берат ядове, че си пъхат носа където не им е работа. В психиката на средновековния (а май и на днешния) човек, трудно се преви разграничение между внушение, шарлатания и мания.

За да не навлизаме в подробности, които могат да бъдат намерени във всеки учебник, ще напомня основното: Осемнайсетгодишната девица успява да стигне до покоите на младия крал. За всеки случай, той пуска пред Жана свой двойник, с идеята да си стои отстрани, но да чуе все пак какво ще каже тази, откачената. През средновековието, както и днес, мнозина вярват, че „Бог понякога говори с устата на лудия.“

Става първото чудо, което кара коронования да наостри уши. Вместо да се върже и да се разприказва пред слугата, Жана минава зад завесата и коленичи в краката на младия крал. „Отгоре“ ѝ е наредено да поведе френските войни и да разбие коварните англичани, обсадили Орлеанската крепост. Карл не му мисли много. Лошо няма! Ако успее, ще извади горещите кестени вместо него. И без това тая с Орлеан е зациклила...

За около година време, Жана Д'Арк си осигурява категорично място в историята. С множество бойни подвизи, начело на армия от

мъже. Добива огромна известност под името „Орлеанската дева“. Присъства на коронацията на младия крал Карл VIII в Реймската катедрала. Преживява естественото удовлетворение от добре изпълнения дълг. И понеже щастието и нещастията вървят едно след друго, бива заловена от бургундците. Те пък я продават за добри пари на англичаните. Нищо лично — бизнес. Виж, англичаните са й насъбрали доста. След един, меко казано спорен процес, за който Майката-Църква не обича да си спомня, Орлеанската Дева е осъдена на смърт и изгорена като вещица на 30 май 1431 г. Пред очите на огромно множество хора.

Съдът е църковен. Светият отец, с едно помръдване на пръста може да отмени присъдата. Не си мръдва пръста... Но Майката-Църква е мъдра. Макар и бавномислеща. През 1922 г., само с няколко века забавяне, Жана Д'Арк, все пак е канонизирана за светица.

Черногледци напомнят, че и Карл VIII може да се пораздвижи и да направи бартер с англичаните. Да спаси своята благодетелка. Но коронованият просто се отръсква от нея. За случая, ние имаме точна илюстративна постановка: „Изтъка ми платното, да й ритна кросното!“ Банално е: За малко короновани глави може да се каже, че носят благороден характер. Карл VIII явно не е от тях. Освен това, човекът си има оправдание — политическите решения не се влияят от морала. Нека англичаните се позабавляват. Нали и без това кладите трябва да горят... Профилактично... Казано на днешен жаргон, нещо като социална профилактика в името Господне.

По друг начин оценяват нещата оптимистите: Жана Д'Арк е млада, жизнена, умее да увеличи хората след себе си. Предана до смърт на своя крал. Та е и изгорена на клада. Може ли да не остане в историята като красив символ?! В края на краищата, все пак е канонизирана и за светица... Какво губи?...

Вторият вариант не е романтичен. А показателен. И много, много земен. Пет години след като душата на Жана би трябвало да се е възнесла на небето, пак през май, в Мец се появява девойка, която е копие по външност на Жана. Казват, че дотогава се наричала Клод. Но пред градоначалника, тя се представя за Орлеанската Дева. Братът на Жана, Пти Жан яхва коня и хуква към самозванката с идеята да й внуши да не си пъха носа където не ѝ е работа. Пристига на турнира в Ла Гранж и вижда рицар, който се бие ловко, по мъжки. Рицарят

повдига забралото на шлема си и Пти Жан ахва. Вижда усмивката на сестра си.

Жената-рицар е заобиколена от участници в армията, спасила преди години Орлеан. Ако е непозната за тях, би била разобличена на минутата. А те се отнасят към нея с уважение...

Братът отново яхва коня. Явява пред височайшите кралски очи. Обявява: сестра ми е жива. Не можем да знаем какви мисли са се рояли в кралската глава, но Пти Жан получава хиляда франка, записани в разходните документи като „заплащане на куриера, донесъл писмо от Девата Жана“.

От умрял писмо?! Едва ли?...

Следва нещо като почетно „турне“. Девата Жана е посрещана по протокол точно като знатна жена-героиня. Наистина, кралят си мълчи и дълго време отбягва неизбежната среща. После, през 1440 г. те все пак се виждат и разговарят. Дълго. Отначало, коронованият тарикат по навик опитва да пусне слуга и да остане отстрани, но тя отново го намира и коленичи в краката му — даже гордите жени коленичат пред меки кралски колене. Къде да ходи — посреща я с думите: „Дево, скъпа, добре дошла отново в Божието име.“

А след срещата я обявява за самозванка. Но не прави реално нищо срещу нея. Ако си вярва, би трябвало да я качи на кладата. Както повелява добрата етична практика на онова време... Ама той, Карл VIII си е такъв непоследователен цял живот...

Може да е разсъдил държавнически — и без това, изгарянето на Жана не е било посрещнато добре от собствените му селяндури. Не, че се е интересувал чак толкова какво мисли жакерията, ама тълпата, когато я изтървеш, става неуправляема, а това е наистина лошо...

... И още. Обръщението на краля не е точно. Междувременно, през 1439 г. някогашната Дева е станала жена на благородника Робер дьо Армоар. Като порядъчна съпруга, му ражда и две деца. Девичеството е до време. Ако не си изгоряла на кладата, няма да изкараш живота си недокосната от мъж, я...

... И още. През време на „турнето“ си, Девата посещава Орлеан, където, в нейна чест преди три месеца е извършена поредната заупокойна служба. Знатната гостенка получава 250 ливри. Доста пари, които не се дават ей така, за нищо. А други заупокойни служби повече не се правят.

За последните години на госпожа дьо Армоар просто няма сведения. Ни добри, ни лоши. Може да се предположи, че тя доживява дните си като нормална съпруга на един нормален благородник от онова време.

Във филмите и драматизациите, посветени на Орлеанската Дева, църквата не е любим обект. Надзирателите се държат с героинята грубо, църковните служители до един са зли и заядливи. Процесът явно е скалъпен, за да се угоди на англичаните. Но документите „обрисуват“ друга картина.

На процеса, Жана има свой отец-съветник — свещеникът Лойсельор, който всеотдайно я защитава. Когато Жана се оплаква от пазачите си, влиятелният английски граф Уоруик моментално ги заменя с други, които са инструктирани да се държат с нея деликатно. Грубости и мъчения липсват. За един средновековен процес, това е неразбираемо.

... И още. Когато подсъдимата започва да обяснява как е чувала гласове на светци, първоначално се отнасят към думите ѝ с полагащата се насмешка. Но само първоначално. Впоследствие, отношението се променя коренно. Документите по делото показват, че като се започне от влиятелният Робер дьо Бодрикур и се стигне до дофина, всички приемат, че нещата биха могли да стоят и по този начин...

Може ли да се приеме, че това е един процес фарс? С непредсказуема драматургия като продължение. Май — може...

Защо все пак трябва да съдят показно Орлеанската Дева? И забележете — да я изгорят пред хиляди очи... А после да оставят госпожа дьо Армоар спокойно да доживее дните си.

Парадокс? Или...

Да отговорим на въпросите един по един. Англичаните биха били удовлетворени от една присъда срещу тази, която им създава толкова главоболия. И тогава се плаща данък обществено мнение. От друга страна, има и течение от влиятелни английски благородници, за които подобно убийство би било позор.

Любопитен детайл. При „провеждане на мероприятиято“, противно на съществуващата практика, тълпата е държана на голямо разстояние от кладата. За това се грижат стотици английски войници. Вижда се женска фигура, но отдалеч. Колко му е да се пожертва животът на една обикновена селянка, например... А да се обяви, че

гори Жана Д'Арк. Явно, е възможно и вълкът да е сит, и агнето цяло. Поне понякога. Когато има съответното политическо желание.

И така — да забравим ли легендата?

Според моето скромно мнение — не. Звучи поетично, красиво и... предупредително. Подсеща, че наистина, нито една добрина не остава ненаказана.

Може ли обикновена девойка да носи Божият меч, а да умре като нормална, възрастна жена?

Аз просто ви изложих фактите. Изводът е ваш.

Публикация:

— „Ние, алтернативата“, бр. 8/2008 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.